

99 let po vyhlášení samostatného Československa byly znovuobnoveny dva pomníky T. G. Masaryka, a to ve Sloupu v Čechách a v Krompachu. Obě busty prezidenta – osvoboditele, jak byly nazývány v době svého vzniku, byly odhaleny v roce 1948 jako jedny z posledních, ne-li úplně poslední v Čechách. O jejich obnovení se zasloužili za velké podpory obou obcí a jejich starostů i mnohých dalších Josef Doškář a ČsOL Nový Bor.

V sobotu 28. října 2017 se připomínal vznik Československa na mnoha místech České republiky. Na samotném severu Čech to bylo hned dvakrát. V 11 hodin byl slavnostně odhalen obnovený pomník TGM ve Sloupu v Čechách. A odpoledne v 16 hodin se konala podobná slavnost o 16 km dále, až u hranice s Německem v Krompachu.

Historie pomníků

Oba pomníky mají svůj příběh. Ještě před pár týdny to byla pouhá torza. Oba ve své době vznikly „na poslední chvíli“ a dlouho nevydržely. Ve Sloupu v Čechách to bylo 16. května 1948 v parčíku před kostelem. Místní pošta dokonce vydala speciální razítko. Čtu na něm dnes text „Odhalení pomníku T. G. Masaryka“. V Krompachu to bylo ještě o něco později, 28. října 1948. Tady v průběhu slavnosti odhalení pomníku u lípy svobody hrála dechová hudba Finanční stráž z Prahy, zpíval pěvecký spolek z nedalekého Jablonného v Podještědí, účinkovali i žáci místní krompašské školy. Po ukončení slavnosti proběhla přehlídka uniformovaných složek – SNB, Finanční stráž a hasičů. Byla to velká sláva.

Netrvalo dlouho a oba pomníky zmizely. Na víc než 65 let zůstaly na místech jen podstavce, busty se ztratily neznámo kam. Původně pečlivě upravená místa – v Krompachu například obehnané dřevěným plůtkem v národních barvách a později už tajně opečovávané místním učitelem Oldřichem Pohlem, jedním z iniciátorů pomníku – chátrala a zarůstala. Až přišel rok 2016 a obnovy se ujal Josef Doškář a ČsOL Nový Bor. Obě obce obnovu zvažovaly a jeho pomoc velmi uvítaly.

Obnova v Krompachu

Bylo to ale složitější, než byste se nadáli. V případě sochy v Krompachu byl autorem původní

ztracené busty sochař Josef Fojtík. Narozen ve Žďáru na Rakovnicku, později student a dlouholetý učitel kamenosochařské školy v Hořicích. Vytvořil bustu TGM pro pomník a daroval ji obci Krompach, kde vlastnil dům čp. 21. Model busty tedy poptal pan Doškář u vnučky pana Fojtíka, paní Evy Sukové. Ta mu však sdělila, že model již neexistuje. Jak se ale nakonec domluvili, panu Fojtíkovi stál prezident Masaryk několikrát modelem, a měli tedy na půdě ještě další dvě předlohy. Potomci neměli námitek, a tak ji pan Doškář poskytl firmě pana Danihelky z Hořic k výrobě busty. Pan sochař Fojtík by měl jistě radost, že jeho dílo se do Krompachu navrací i dnes.

A jak to bylo s bustou ve Sloupu?

Opět už původní předloha, která byla dílem sochaře Jana Víta, nebyla k dispozici. V Jižních Čechách se ale podařilo panu Doškářovi nalézt podobnou bustu u akademického sochaře Ivana Tláška, který ji jako předlohu poskytl. Rozměrově odpovídala základně nosného sloupu. A výsledek je i v porovnání s dobovými fotografiemi pomníku více než uspokojivý.

Spolupráce se podařila

Spolupráce všech znovuobnovení pomníků velmi prospěla, a to i v oblasti finanční.

V Krompachu zaplatili zhotovení busty potomci autora Josefa Fojtíka, ČsOL Nový Bor formu, zbytek nákladů hradila obec.

Pan starosta František Chadima, jenž dokončil dílo, které začal jeho předchůdce pan starosta Audes, mi popsal své dojmy z odhalení pomníku: *„Bylo to moc příjemné, slavnosti se zúčastnila celá obec. Pomník je nedaleko lípy svobody vysazené nově v 90. letech. Celé místo budeme ještě na oslavy 100. výročí upravovat. Pomník osadíme plůtkem, provedeme kolem úpravu zeleně. Při příchodu do obce každý zaznamená hned tady u nás kousek za hranicí, že je v Čechách.“*

Pan starosta Jaromír Studnička ze Sloupu v Čechách, kde hradila veškeré náklady obec, byl také rád, jak se vše zdařilo realizovat: *„Slavnost i obnova pomníku se povedla, mám z něj radost. Účast na slavnosti byla velmi dobrá, přišlo kolem 40-50 lidí. Místo je pěkné a důstojné a bude do budoucna připomínkou české státnosti v obci.“*

Přeji České republice a Čechům mít více takových Josefů Doškářů, kteří umí obnovit a objevit ztracené poklady. A spolupráci, vůli a podporu všech, kdo realizaci ochotně pomohou. Byla tak obnovena tradice češství a vlastenectví v časech první republiky, mnohdy nelehce hájená. Podařilo se ji udržet dodnes a znovu probudit k životu.

Text Milena Městecká, foto, dokumenty: archiv Josefa Doškáře a Zbyňka Cincibuse

{phocagallery view=category|categoryid=186|limitstart=0|limitcount=0}